

LA TOPONÍMIA URBANA DE LA VALÈNCIA DE 1704 SEGONS EL PLÀNOL DE TOMÀS VICENT TOSCA

Vicenç M. ROSSELLÓ VERGER
Universitat de València

1. El document, l'autor i les altres fonts

El plànol de València de T.V. Tosca és prou conegut —gairebé popularitzat— gràcies a les edicions, sobretot reduïdes, de la versió gravada per J. Fortes devers l'any 1738 i publicada amb data apòcrifa de 1705, pel que sembla, a càrrec de la ciutat¹. Cal fer constar que el plànol gravat duu ja la toponímia trabucada al castellà, canvi del que el bon clergue no en tingué la culpa perquè ja era mort.

Tanmateix, a nosaltres ens interessa més —per moltes raons— l'original manuscrit i autògraf (?), datat el 1704, que es conserva en no gaire bon estat a l'Arxiu de l'Ajuntament de València, irresponsablement exposat a la llum directa i altres perills. Dibuint a ploma i lleugerament aquarellat, ocupa una superfície de paper de 203 x 267'5 cm i duu una cartel·la que diu: VALENTIA EDETANORUM, aliis CONTESTATORUM, vulgo DEL CID ICHNOGRAPHICE DELINEATA a Dre. Thoma Vicentio Tosca Congreg. Oratorij Presbytero. Anno 1704. Una ampul·losa dedicatòria ocupa un cartutx de l'angle esquerre superior i, a part de la *laus Valentiae* estereotípica, inclou notes històriques i la data precisa d'acabament, el primer d'abril de 1704. A l'angle esquerre inferior s'hi troba una llarga relació —la majoria localitzada amb números— d'edificis institucionals: *Esglésies, Parroquies, Convents,*

1 L'impressor de la ciutat, Antonio Bordázar, fou el responsable de les modificacions o actualitzacions del gravat i, probablement, executor material de l'edició (FAUS, 1990). Per altra banda, els edificis afegits situen el gravat devers 1738, data que s'avé amb les determinacions dels regidors de la ciutat (TABERNER, 1984).

Colegis, Espitals, Confraries y altres Edificis publichs. Dins el riu, al corneló dret inferior, hi ha la rosa dels vents amb els quatre punts cardinals en llatí: el plànol és orientat amb el SSW a dalt, ço que dóna preferència a la façana “fluvial” de la ciutat, la nòrdica, la més representativa, sobretot per a les relacions políticoculturals que ens lliguen més que res a tramuntana. L’escala calculada aproximadament deu ser d’1/810, més que suficient per a una exactitud satisfactòria, però no tan gran com la que feia presumir la condició d’insigne matemàtic de l’autor. El plànol, que és una projecció vertical pel que fa al carreratge, inclou una representació grollerament “isomètrica” dels edificis, més fidel quan són importants o representatius: el traçat dels carrers —que mai no són alterats per la falsa perspectiva— condiciona radicalment el contingut tridimensional i la visibilitat de les façanes.

Fins fa ben poc tothom estava convençut de l’originalitat del treball del “capellà de les ratlletes” (com l’anomenava la xicalla que l’empaitava pels carrers). Tanmateix, una simple confrontació amb el plànol d’Antonio Marcelli, datat el 1608 (ROSSELLÓ, ET AL., 1990), del dibuixat per Tosca en fa veure la indiscutible filiació. Només hi ha una edició fotogràfica del plànol de Tosca manuscrit i fou encarregada per l’Ajuntament de València el 1970 i impresa per Blasco Requena en 18 quaters, disposats en tres rengles horitzontals, amb l’inconvenient d’algun tall “sangonós” de guillotina. La reproducció és en blanc i negre a una escala de 2/5 de reducció i de qualitat mitjana. Sempre resta el recurs a la inspecció ocular directa de l’original, que té, però, superfícies tacades i ha vist esvaïr-se el color.

L’autor, Tomàs Vicent Tosca i Mascó, nasqué a la casa del camp de cantó del carrer dels Tarongers (ara Viriato) amb el de Serrans (ORELLANA, I, 1923: 662) l’any 1651. Fou membre de la Congregació de l’Oratori de Sant Felip Neri i pertanygué al cercle dels *novatores* valencians al que aportà els seus no vulgars coneixements filosòfics, físics i matemàtics (MAYANS, NAVARRO). Sabem que el plànol, el dibuixà a la paret de la seua cel·la on encara el veié Orellana, l’últim quart de segle XVIII, cosa que fa pensar que arribaria més tard a l’Ajuntament (BOIX, 1862: 35). El nostre topògraf havia mort l’any 1723.

Per a comparar o aclarir la toponomàstica mobilitzada pel pare Tosca he recorregut a les fonts més properes cronològicament i que formen una successió bona d’esquematzar: Senach - Orellana - Boix - Carboneres - Llombart. L’agafaré en ordre invers. La guia de Constantí Llombart (pseudònim de Carmel Navarro) fou publicada l’any 1877 i no és més que —quant ens afecta ara i ací— un plagi descarat del llibre d’Orellana, aleshores inèdit i titulat igualment, i del de Vicent Boix. El *Nomenclator* de Carboneres (1873), més honrat quant a les fonts utilitzades, també és més senzill i sistemàtic a l’ordenar la informació, més completa. L’obra de Boix, *València històrica y topogràfica*, aparegué en dos volums els 1862 i 1863: és també un solemne plagi del manuscrit d’Orellana, del patracol del qual va ser un *digest* manejable. La *València antiga y moderna* de Marc Antoni d’Orellana no va ser publicada fins als anys 1923 i 1924 en dos volums, gràcies a la iniciativa d’Acció Bibliogràfica Valenciana. Tanmateix, els curiosos i investigadors hi havien tingut accés planer a la Biblioteca Universitària on ha romangut el gran manuscrit, acabat

probablement el 1780 o 1781. A la subtitolada “Obra Philologica” el bon jurista hi vessà la seua enorme i, a estones enfadosa, erudició que tracta *de omni re scibili* en els afers locals. Amb el més mínim pretext pot parlar de les excel·lències de la llengua llemosina, de les antiguitats clàssiques, d’antroponímia, de numismàtica, de poesia llatina —a tort i a dret—, dels beguins, de tauromàquia, dels banys, dels bonets i birrets, de calces i saragiells i fins i tot dels subjectadors femenins. Per al tema del llibre, però, es basa en copiosa documentació —sobretot del segle XVII— i nombrosos itineraris de processons o celebracions semblants. Una part de la informació és deguda a mossèn Senach, tal vegada el primer comentarista del plànol de Tosca, que feu en pla utilitari i crematístic la localització dels immobles afectats de censals o hipoteques per part de l’església catedral, a l’arxiu de la qual deuria raure el manuscrit².

2. Criteris toponímics i ortogràfics (vacil·lacions i mancances)

Cal recordar que Mn. Tosca ni era filòleg ni ho pretenia, ni tindria gaire interès en propulsar —mantenir?— la llengua. Si dominava altres difícils rams científics, la qüestió dels noms urbans, la consideraria rònegament instrumental i una mica sentimental. Tot i amb això, col·locà en el plànol la màxima i millor informació possible, concretada —a banda la part geomètrica o *iconogràfica*, com llavors s’estilava dir— en el nomenclàtor de carrers, places i edificis institucionals.

Com que l’espai disponible per als rètols dins l’amplària dels carrers i places era limitat, el clergue recorregué a les abreviatures. Les més freqüents són òbviamment *c. i C.* per carrer (*c. de la Abadia de S. Andreu*), *P^{te}*. per plaça (*P^{te}. de Agramunt*) que trobem en uns quants casos, desenvolupat (*Plaça de la Granota*) i *S.*, per Sant o Sanct, com encara s’escrivia aleshores. Encara que les contraccions guanyen algun espai, no en va fer gaire més que les habituals *dels* (*c. dels Aquilons*, *c. dels Desquarterats*) i la no tan corrent *deles* (*c. deles Abadies*, *C. deles Dances*).

Quan havia de triar entre diverses denominacions, sembla que Tosca es decidí pels topònims més antics³, cosa que ens ve a situar al repertori del segle XVII. Malgrat que pertangués a la colla dels *nouatores* o il·lustrats, aquesta posició no depassava el camp tèdric-científic, és a dir que el seu vot és ben clar per la tradició. I no podem

- 2 “Este Beneficiado de la Iglesia Mayor p^a. claridad de las Fincas, é hypothecas de censos de dha. Iglesia, Dispuso y trabajo un Quaderno declarando los nombres antiguos, y modernos de las calles en q^a. dha. Iglesia tiene alguna casa propia, ó hypothecada, p^a. q^a. por esta noticia no se les equivoque, ó confunda la idemptidad, cuya obra quedo MS en el Archivo de dha. Iglesia” (ORELLANA, I, 1923: 51, nota). Malgrat els meus escorcolls, no he pogut localitzar l’esmentat manuscrit a l’arxiu capitular. ¿Podem esperar que algú tinga més sort?
- 3 “En cuyo mapa /m.s. de Tosca/ tengo observado, que observó poner los nombres antiguos que tenían las calles, omitiendo, ó despreciando los que iba en su tiempo introduciendo el populacho” (ORELLANA, I, 1923: 38).

oblidar que “un personado de tanto discernimiento no dexa de hacer autoridad” (ORELLANA, I, 1922: 355). Els rètols del mapa manuscrit i de l'imprès de Tosca foren llei almenys durant cent-cinquanta anys.

Tot i amb això, ens hauríem de fixar més en les particularitats lingüístiques, les vacil·lacions i les mancances, no imputables a un autor, sinó més tost a un període, el de la Decadència o de l'acabament d'un “barroc excitat i dessubstanciat” (SANCHIS) que es mou entre l'arcaisme, els castellanismes i els vulgarismes. No és difícil trobar al plànol expressions fossilitzades que ja no corresponien al registre col·loquial de principis del segle XVIII: *c. dels Asens, Triquet* (més correcte que trinquet), *Palau dit lo Real*, (però, *Pla del Real*), etc. i els epígrafs arcecerats darrere un olim: *C. de les Salines velles olim del Coch, Pl^a. del Palau olim de les Olles*, etc. que confirmen el gust de l'oratorià per l'antigor.

El bloc dels castellanismes no és molt nombrós, però significatiu sí que ho és. N'hi ha de ben clars: *Arranca Pinos* (un barri extramurs), *Alameda, Portal del Cid, c. del Conde de Carlet, Pl^a. del Conde de Oliva* (l'aristocràcia fou el portell d'invasió forastera!), *S. Pio V, Sombrereria*, etc. i d'altres més discutibles com *Bolseria, Bordadors* (per brodadors), *c. del Portillo* (o portilló?), *S. Domingo, S. Pere Nolasco*. Finalment, totes les parroquials són anomenades *Iglesia*; únicament la Seu, *Esglesia Metropolitana*, conserva el mot genuí.

Al capítol dels vulgarismes també hi ha graus. L'arrelat *Pl^a. del Micalet* ja ve de vell, així com el genènic *Espital* prou repetit i el *Colegi* (ni col·legi, ni “col·letge”). *Sequia cuberta* i *Vall cubert* donen fe d'un tret fonètic tradicional. En la mateixa línia hi ha una partida de sants: *S. Ana, S. Frances* (que conviu amb *Francesch*, segons el registre), *S. Jusep, S. Llaser* (Llàtzer), *S^a Catalina* i *S. Juan*; en canvi, trobem el *C. de en Ramon Joan*: hom veu que els senyors són més respectables —o temibles— que els sants... I ¿és possible que l'il·lustrat mossèn no sapigués que Hort calia escriure-ho amb *h*: *c. del Ort de en Cendra*?

Un lector actual qualificaria d'arcaismes l'ús de l'“article personal” *en/na*, la -ch final o l'hac intervocàlica. Vegem-ne alguns casos. Són nombrosos —majoria— els carrers amb un distintiu personal en singular (cognom, nom i cognom) que conservaven l'*en* avantposat; encara que els femenins són més pocs, no hi manquen: *c. del Bany de en Laser, c. de en Beneyto, c. de en Bort, c. de en Carabassins, c. de en Cendra*, etc. *Pl^a. de na Jordana, na Rovella*. La grafia -ch final per a significar el so /k/ oclusiu sord ha estat gairebé obligatòria en tot el domini de la llengua fins a la normativa fabriana: *Alfondech, c. de S. Roch, c. del Publich, c. de D. March Antoni, Convent de S. Francesch, c. dels Archs, Confraria de la Sanch de Jesu Christ*, però també, *c. del Espital dela Reina eo de la Sanc* i *c. de en blanc*. Òbviament *C. del mich* correspon al so /s/ palatal sord: no és l'única contracció... Una altra antigalla que en toponímia “oficial” sovint encara resisteix és l'*h* intervocàlica: *c. dels Asahonadors, c. del Pohuet, c. de Mossen Sahera*, p. e.

No acaba de col·legir-se una forma per a l'ús o l'omissió de l'article dels topònims. Si sol conservar-lo al mig del topònim, en contracció o sense haver-n'hi, en canvi, sol prescindir-ne en els noms de gremis, corporacions o institucions: *Almodi*,

Argenteria, Tirador, Coltellera, c. de Calatrava, c. de Frares, c. de Cadirers, tot i que trobarem *c. de la Freneria o Corregeria*. Les majúscules igualment segueixen una normativa, però hi ha freqüents mancances. Els noms substantius solen figurar escrits amb majúscula i els adjectius, no: *c. del bon Aire, Vall cubert de la Olivera, Estudi general, c. dels Tints majors*. La presència de diversos substantius, en prestigia el principal: *c. de la draperia del Bisbe, c. dels Tints de olleta*. Altrament llegim: *c. de les Cuines* (i *c. de la Cuina*), *c. de la Pietat*. Val a dir que esdevé difícil saber si la *c* de carrer abreujat, és majúscula o minúscula.

Un altre ús quasibé “paleogràfic” és la representació de la /l/ palatal sorda per -l-, sobretot en posició inicial, p. e., *c. del Bany de en Laser, c. dels Ligadors, c. de la Luna, c. de en Lop, Plaça de S^a Lorens, c. de la mal ligada, C. de Pere en Lopis*; però simultàniament, *c. dels Lladres, c. de la Llanterna, Plaça de la Llenya, c. de S. Llorens*. En posició interior també n’hi ha casos: *c. de Castelvins, c. de Valeriola, la Valdigna*.

A l’apartat de mancances pot anar en primer rengle el menyspreu olímpic de la discussió entre *s* sonora i sorda, ignorada en el parlar apitxat, però que sobta que un culte eclesiàstic no practicàs. Només la reconeix en el rètol *Casa professa de la Companyia* —tal vegada per a no enutjar religiosos rivals en cultura...— i en algun altre cultisme o llatinisme: Tota la resta és resolta amb -s- rònega, p. e.: *Tosal, Asahonador, Rosinyol, Preseguer, c. de la Bota grosa, c. de Carabases* (però *Caraça*), *Carniseria* (però *Carnicer*), *c. de la Filasa, c. de Flasadars, c. del Fosar de Benimançlet, c. de la Longanisa, Plaça de Mosen Sorell*. La solució -z- és més bé excepcional: *c. de Carrozos, convent de la Zaedia*. Les vacil·lacions gràfiques c-s poden veure’s a *C. de la Confraria dels Segos, Presons de S. Narsis*.

La *y*, a banda formar part del dígraf *ny*, usat quasibé exclusivament⁴, és emprada com a semivocal i com a conjunció copulativa: *C. de Alboraya, Bayones, Monastir de S. Miquel dels Reys, convent del Remey, C. de Beneyto, Colegi dels Reys, c. de Carn y Cols*. amb un *c. de bon Aire*, en podem confrontar un altre *c. de bon Ayre!*

La distinció entre /v/ (labiodental) i /b/ (bilabial oclusiva) només falla una vegada al nostre matemàtic i filòsof: al costat d’un *c. de Cavallers, P^{te}. de Cavanilles* i *C. de la Taverna del Gall*, correctes com tants d’altres, només trobem una *P^{te}. de les herves* i una *Plaça de la Erba* i el *c. de la Bedella* (seria ‘la bidella’?).

Més problemàtica esdevé la representació dels sons /ʃ/ i /ʃ̄/, solventada amb els dígrafs -ch-, -tj-, -ig-, -ix- o amb -x- sola, segons els casos. El primer so /ʃ/ figura com a -x- o -ix-: *c. dels Exarchs, Portal del Coixo*, fins i tot amb -ch- a *Camí de Marchalenes*. L’altre so /ʃ̄/ quasi sempre va en -ch-, *c. dels tints chichs* (on cal observar la violenta contradicció ortogràfica!), *c. de Pere el Forchador, Loncha de la Seda, c. del mich, Porchet dels Aluders, c. de les Chufes, c. de Chorruta*, etc. Esmentem també *Corretjeria* i *Corregeria, P^{te}. dels Peñarioga* i *c. de la Taverna roiga*. Una

4 Només he trobat *P^{te}. de Peñarioga* que precisament devia sonar Pena-roja.

altra cosa és la -ch- mantinguda en noms d'etimologia grega: *Palau del Senyor Archebisbe* i *C. de S. Christofol*.

Per a acabar, recordem que T.V. Tosca —com els escriptors del seu temps— no emprava ni apòstrofs ni accents: *c. de Almunia*, *c. del Aiguarden*, *c. del Alguacil*, *Casa de la Aduana*, etc. Em sembla haver localitzat un accent: *c. de en Borràs*, però en tots els altres casos no n'hi ha rastre. Així esdevé impossible sobre si el *c. de Transits* és del trànsits o dels transits; si el *Conv. de S. Julia* és de Sant Julià o de Santa Júlia; si la *Pl^a. de Roma* és de Romà o de Roma; *c. Fora*, carrer de forà o de fora...

3. El contingut toponímic: assaig de classificació

El despullament del plànol de Tosca ha proporcionat 480 topònims urbans, dels quals 32 són dobles denominacions separades per *eo*, *olim*, *o*, i n'hi ha una dotzena d'il·legibles o molt dubtosos. Per tal de fer-ne un estudi sumari, n'emprendré una classificació senzilla i pragmàtica, ben llunyana de la que proposà Moreu-Rey (1974) amb visió exhaustiva. Al final del treball consignaré la llista sencera dels topònims classificats, amb llurs localització al plànol, l'equivalència actual i la transcripció en ortografia moderna. Ara i ací en manege una mostra.

3.1. Topònims composts de noms personals

Una cinquena part dels consignats per Tosca són noms d'arrel personal, propietaris o habitants, gairebé sempre; 31 són cognoms, la immensa majoria, que maldaré per aclarir.

a) Cognoms.- Els podem trobar en nou combinacions distintes, alguna ben curiosa. Preposició + cognom en singular: *Pl^a. de Agramunt*, *Patis de Frigola*, *Plaça de Mosen Sorell*, *C. de Verger*. Preposició + cognom en plural: *C. de Bayones*, *Devallada de Burguerins*, *c. de Jofrens* i molts més casos. Preposició + article + cognom en singular, no n'hi ha (funciona l'*en*), però sí en plural: *C. dels Aguilons*, *c. deles Dances*, *c. dels Exarchs*. Preposició + article personal + cognom masculí: *c. de en Beneyto*, *c. de en Filasa*, *c. de en Garrigues*, *c. de en Junqueres*, *c. de en Sans*⁵. Preposició + article personal + cognom femení: *Pl^a. de la Jordana* i *c. de na Rovella*. Preposició + article personal + prenom + cognom: *C. de en Ramon Joan*. Preposició + don + prenom + cognom: *C. de D. March Antoni* i *Pl^a. de Don Roger Pallas*. Preposició + prenom + en + cognom: *C. de Pere en Llopis*, cas únic. Preposició + prenom + article + malnom: *c. de Pere el Forchador*, cas únic.

b) Títols.- *C. del Almirant*, es tracta de l'Almirall d'Aragó, títol que romangué a cases valencianes des de 1396; *c. del Conde de Carlet*; *Pl^a. del Conde de Concentaina*,

5 Forma part d'un reducte rectangular, probablement planificat, els set carrers del qual, afluents al de Sant Vicent, tots tenen noms personals: *Don March Antoni*, *en Ramon Joan*, *en Filasa*, *en Gual*, *en Carabassins*, *en Sans*, *en Garrigues*.

P^{te}. del Conde de Oliva (esmentada als Diàlegs de Vives); *c. del S^r. de Naquera* es refereix a la senyoria dels propietaris d'un casal del carrer, com al cas de la *P^{te}. de Alpont*.

c) Malnoms o renoms.- Com sap tothom, la frontera entre malnoms i cognoms és molt subtil i per això és possible que entre els subgrups anteriors n'haja passat algun per malla. El mateix podríem dir, a la inversa, dels pocs que enumerem: *c. de Angelicot*, *c. de Arranca Pinos*, *C. de la Fosina / del Forn de NaFusina/*, *c. de en Gall*, *c. de la Muda*, *c. de en Neus*, *Portal del Coixo* i *c. de Roterós* (que ja figura al Repartiment com a barri).

d) Referències ètniques i gentilicis.- Representen poca cosa, ja que n'hi ha quatre que pertanyen als *Serrans* (carrer, plaça, portal i pont), *c. de Gitanos*, *Portal dels Jueus* i la *Pujada del Toledano*, que respon a una anterior Pujada de la Taverna del Toledano, documentada el 1680 (ORELLANA, II, 1924) al punt més elevat del solar urbà.

e) Personatges històrics.- Descomptats els sants, la memòria històrica esdevé ben magra amb una gairebé única al·lusió: *Portal del Cid olim de Alibufat⁶*: ja ens assabenta el P. Tosca de quina part estava! I és reincident en la cartel·la del plànol, com hem vist.

3.2. Topònims d'institucions religioses i civils i serveis

Els 181 noms anotats suposen un 38% del total, amb un fort predomini teocràtic, que explica, almenys, 132 noms, un de cada quatre dels que empraven els valencians del segle XVII. Hi he ajuntat els d'institucions civils i fins i tot de serveis, perquè sovint —cas dels hospitals, cementiris o monopolis— fa mal distingir el caràcter de l'edifici o instal·lació.

a) Hagiòtopònims independents.- En recollim dues dotzenes que no tenen una relació massa important o directa amb institucions conspícues i porten simplement noms de sant: *P^{te}. de S. Ana*, *Arraval de S. Vicent*, *c. de la Verge Maria de Gracia*, *c. dels Angels*, o d'una virtut, novíssim o fet hagiogràfic: *c. de la Pietat* (hi havia un altar), *c. de Parais* (si no és cognom), *Casa del Martiri de S. Vicent Martir*, etc.

b) Convents, ordres, col·legis.- Des de l'època dels Àustries, la ciutat de València —com qualsevol altra semblant dels nostres països— pogué ser qualificada de conventual ja que l'espai ocupat per aquestes institucions s'apropà a un terç de l'extensió urbana. Això continuava durant els Borbons. La nòmina completa de convents és a l'apèndix, ara només en deixem constància d'alguns exemples-típus: *Conv. de Belem*, *Plaça del Carme*, *Casa professa de la Companya de Jesus*, *c. de Frares*, *congregació del Oratori de S. Felip Neri* (on residia Tosca), *Conv. de la Presentació*, *Casa de les Repenedides*, *Convent de Santa Monica*, *Convent de S. Francesch*, *Devallada de S. Frances*, *Monastir de S. Miquel dels Reys*, *Convent de la Zaedia*.

6 Ali-bufat és un personatge llegendari de la conquesta, que ha arribat fins i tot al domini del "còmic".

Tres ordres militars han deixat testimoni toponomàstic: *c. de Calatrava* (on tenia la seu), *S. Juan del Espital* i *El Temple de Montesa*. Els col·legis, de diverses modalitats, responen tots a una o altra advocació: *Colegi de Corpus Christi*, *Colegi de la Presentacio*, etc., excepte *S. Pau*. *Colegi de la Companya de Jesus*, que la duu al davant; els complements són variables, el patró o fundador o una segona advocació (vegeu apèndix).

c) Institucions del clergat secular.- Hi figuren el bisbe, els capellans, les 'abadies' (cases rectorals), el 'palau' (del bisbe, sobretot) i les parròquies especificades pel sant titular dins el mòdul de la més estricta hagiotoponímia. Vet-n'ací alguns exemples: *c. de la Abadia de S. Andreu*, *c. del Bisbe*, *C. de Capellans*, *c. del Fosat de S. Thomas*, *Palau del Senyor Archebisbe*, *Igl^a. Parroq. de S. Creu*, *Igl^a. Parroq. de S. Juan del Mercat*, *Igl. Parroq. de S. Valero*, *La Seu*, *eo Esglesia Metropolitana*.

d) Confraries.- La mitja dotzena de denominacions responen al mateix esquema que inclou sempre l'advocació hagiònima, només afegint en un cas, la funció especial: *Espital de pobres sacerdots*, *Confraria de la Verge Maria de la Seu*. Alguna confraria, pel seu caràcter, la deixa per a l'apartat següent.

e) Institucions civils.- A banda de les tres confraries, com la *del Centenar* tenien més caràcter de corporació que religiós, tenim el *c. del Consolat* (de Mar) i les *Corts de la Governació* i de la *Real Audiencia*. D'altres institucions o edificis públics provenen dels noms: *Casa de la Aduana*, *Alfondech*, *c. dels Drets*, *Casa de la Farina*, *c. del Publich*, *c. de les Salines*, torres i presons. Els edificis representatius del poder eren: el *Palau de la ciutat*, *Palau de la Diputació* i *Palau dit lo Real*, que implica el *Pla del Real*, *Pont del Real* i *P. del Real* (porta), confirmant que el mot *real* no és adjectiu, sinó substantiu i potser deriva de *raal* o *rafal* àrab.

f) Serveis i lleure.- Podem catalogar entre els primers: *Cementiri dels Apestats*, *C. del bany*, *c. de les Escoles de Valdigna*, *Espital de en Bou* i altres, *Estudi general*, *c. del Hostal de la Nau* i d'altres hostals —de vegades elidits— *Loncha del Mustaçaf*, etc. Corresponen a activitats lúdiques: *Casa de les Comedies*, *Triquet de Cavallers*, *c. del Trinquet de na Segarra*, *c. de la Taverna roiga*, etc.

3.3. Activitats laborals

La concentració gremial, així com activitats molt implicades a la vida quotidiana, expliquen una bona partida de topònims urbans de la València setcentista; el mateix podem dir de determinats indrets d'assortiment, denominats pel producte o per la instal·lació. En conjunt, aquests 75 topònims suposen un 16% del total.

a) Gremis o corporacions laborals.- Hi he encabit tots els noms acabats en -eria que, estrictament o no, impliquen una agrupació d'artesans o treballadors d'un ofici reglamentat: *Argenteria*, *c. de la Bolseria* (Bosseria el segle XV), *Coltelleria*, *C. del comu* (de pescadors, segons ORELLANA, I, 1923), *corretjeria*, *c. de la Estamenyeria*, *Pelleria nova*, *c. de la Sabateria prima*, *c. de la Selleria*, etc. en algun cas és designada la instal·lació, p. e. *c. Saboneria nova*.

b) Els oficis.- Són ben variats, des d'administratius (*c. del Alguacil*, *c. dels Saigs*) o liberals (*c. dels juristes*), fins a tota mena d'artesans (*c. del Aladrer*, fabricant

d'arades, *c. del Apuntadors*, que intervenien a la draperia, *c. dels Bordadors*, *c. de Cadirers*, *C. de Campaners*, *c. de Carboners*, *c. del Coch*, *c. de Correus*, *c. de Cotamallers*, *c. de Flasaders*, *c. de Mayans* o serrallers, *P^{te}. de Pellicers*, *c. de Teixidors*, etc. Fins i tot hi compte el *c. dels Lladres*, si no és una deformació jocosa del cognom nobiliari Ladrón, arrelat a la ciutat.

c) Establiments o instal·lacions.- Comercials, artesanals o industrials, poden haver donat peu a identificacions de carrers, places o altres espais. Vet ací exemples dels primers: *Plaça del Mercat*, i dels segons, tots els del ram tèxtil: *c. dels Tints chichs*, *c. dels Tints de olleta*, *c. dels Tints majors*, *Tinador*. Dels "industrials" esmenten: *c. defornals*, *c. del Forn de les Rates*, *Casa de la Funció*, *c. de la Teraçana*, etc.

d) Productes.- Llocs de venda o fabricació—o d'ambdues coses— també justifiquen una nomenclatura específica. Productes agraris o derivats: *c. del Aiguarden*, *P^{te}. dels alls*, *c. de Carn i Cols*, *c. de les Chufes i Plaça de la Llenya*; productes artesanals o industrials: *C. de les Barques*, *c. de les Cabelleres*, *C. de Carabasses* (capses de tabac tornejades, segons ORELLANA, I, 1923), *c. de Cordellats*, *P^{te}. de les Olles*, *C. de Reglons* o Rotlons (originàriament, segons J. Roig), etc.

3.4. *Món animal i vegetal; agricultura i ramaderia*

Els vint-i-cinc topònims poden tenir connotacions molt diverses, ja que n'hi ha d'imposats, d'altres anecdòtics o simplement evocadors. En faig dos apartats, tan arbitraris com l'agrupació.

a) Animals i vegetals.- Hi agombole: *C. dels Asens*, *C. del Cabrit*, *Plaça de la Granota*, *C. de les Guatles*, *P^{te}. de les Mosques* i *Volta del Rosinyol* (que podria ser cognom), a part dels: *Alameda*, *c. de la Hedra*, *Plaça de la Erba* i *P^{te}. de les herbes*.

b) Agricultura i ramaderia.- Tot i ser encara una ciutat pregonament agrària, a finals del segle XVII ja romanien poques restes de l'activitat *intra muros*. De l'agricultura apunte: *c. de la Figuera*, *c. de la Figuereta*, *c. del Ort de en Cendra*, *c. de la Morera*, *c. de la Parra*, *c. del Presseguer*, i *C. de Tarongers*. Relacionats amb la ramaderia hi havia: *c. de la Boatella*, *Corral* i *c. del Triador*, documentat el 1504 com a Triador dels Moltons (ORELLANA, II, 1924: 653).

3.5. *Detalls urbanístics, arquitectònics o artístics*

En aquest garbuix de denominacions entrevirades, cal remarcar al·lusions a:

a) Detalls urbanístics.- Són etapes constructives o circumstàncies topogràfiques o socials: *c. de Cavallers*, *c. Forà* (dels Peixcadors), *c. del Mich*, *C. Nou*, *c. del Portal nou*, *Pont Nou*, *C. major de la Pobla vella*, *c. de la Porta nova* i *Tosal*. D'aquest darrer, els erudits i la cohort de plagiaris n'han dit tantes barbaritats com que equival a *Tros alt* (Box, II, 1863); l'únic que se n'indigna és Llombart (1883); el fet de l'elevació relativa s'adiu perfectament amb el mot *tossal*, un dels genèrics més repetits en la toponímia valenciana.

b) Detalls arquitectònics o artístics.- Poden ser edificacions de certa categoria: *P^{te}. del Micalet*, *C. del Pont dels Anets* (sobre la séquia de Rovella), *Porchets dels*

Aluders, o menys importants: *c. dels Archs*, *c. de la Cuina* (de l'Hospital), *c. de les cuines*, *C. del Fumeral*, *c. de la Palanca*, *c. del Portillo*; característiques d'un carrer: *C. del Empedrat* (n'hi ha dos), *c. de la Longanisa* (per la forma tortuosa) i *Pl^a. del Angel* (d'una pintura mural sc. Borx, I, 1862), *c. de Caraça* i *c. del Engonari* (un 'atlant' com els de la Llotja).

3.6. Ciutats, pobles o destinacions

a) Ciutats i pobles.- La designació que empra un topònim —en realitat un “topònim de topònim” — es pot referir a fets històrics o poblacionals: *c. de Barcelona*, *c. de Calahorra*, *c. de Girona* i *c. de Zaragoza*, que sovint poden ser verificats al Repartiment del segle XIII. Uns altres provenen de lligams senyorials: la casa del senyor del poble es troba al carrer anomenat, per exemple: *c. de Alcudia*, *Pl^a. de Borriol*, *C. de Culla* i *C. de Sinarques*. Altrament, alguns conserven noms de nuclis preexistents: *C. de la Xerea* (porta de la ciutat islàmica, bab al-Xaria), *Pla de la Zaedia*. Ací podrien afegir-se alguns topònims de senyoria, ja relacionats a l'apartat 3.1.b.

b) Destinacions.- Hi ha catorze topònims que hi corresponen, dels quals podem prendre: *C. de Alboraya*, *c. de Campanar* (poblets de la perifèria de la ciutat), *C. de la Mar*, *Camí de Marchalenes* (un altre llogaret), *C. de Morvedre* (de fet, un raval), *c. i Portal de Quart*, *c. de Ruçafa* i *Portal de Torrent*, altres dos pobles d'Horta.

3.7. Varis

Aquest apartat —inevitable en qualsevol classificació— agombola tot el “rebuig”, sense comptar-hi els quinze topònims que, per ara, no he pogut llegir amb seguretat. Els altre vint-i-vuit poden destriar-se en hidrònims, topònims històrics o anecdòtics i “diversos”.

a) Hidrònims.- L'aigua natural o captada dóna lloc a: *C. de la font*, *Riu Guadalaviar*, *c. del Pohuet*, *c. del Pou Pintat*, *C. de la Sequia cuberta*, *c. de la Sequia podrida*, *Plaça del Vall cubert*, etc.

b) Històrics o anecdòtics.- Hi tenim: *c. dels Desquarterats* (d'algun suplici “exemplar”), *c. de la mal ligada*, *c. de la Mola* (n'hi havia una que feia d'escopidor o cantonera sc. Borx, 1863), *c. del Penjat*, *c. de la reina mera*, *c. del Trabuquet* (del setge de 1238?), *c. dels Transits* (sembla evocar els ajusticiats), *c. del Trench* (de la muralla, durant l'assalt de la conquesta, segons els erudits regnícoles).

c) “Diversos”.- No enumere més que els notables: *C. de bon Aire* (n'hi havia dos), *c. de la Bota grossa*, *C. de les Penes* (un atzucac) i *c. de la Traició*.

4. Conclusió

Seria bo poder contestar, abans de treure massa deduccions, un interrogant: ¿és autògraf el document que hem estudiat? El dubte ve plantejat per les diferències cal·ligràfiques, de disseny i de llengua entre aquest plànol general de València i el particular de la parròquia de Sant Tomàs que hom sol atribuir al mateix T.V. Tosca.

Si l'oratorià fou l'autor material del primer, cal deduir que no era exactament un entusiasta de la llengua catalana, ni tan sols de la modalitat valenciana que transcriu amb la descurança característica de la Decadència, arrapat només a un interès sentimental que no li impedeix anomenar la seua ciutat natal com a València *del Cid*.

Tanmateix, els topònims que ens va salvar són molts i, fins i tot, mants arcaïsmes. Vull dir que —a part de les dobles designacions precedides d'*olim*— hi ha noms de carrers o edificis que ja no s'usaven al seu temps, principis del segle XVIII, abans de la Nova Planta. Ho suggereix Orellana (1923) i ho confirmen les sinonímies prou documentades de Carboneres (1873).

Escolats 187 anys, pot esdevenir interessant el grau de "supervivència" del nomenclàtor de Tosca que a l'apèndix comparem amb les llistes de Vicent Boix (1862-63) i amb el carreratge oficial actual. Els recomptes i càlculs els he reduït als 309 carrers o places (tot deixant de banda edificis, esglésies, ponts, barris, etc.) identificats, dels quals 39 (13%) han desaparegut físicament. 61 noms de carrers o places (20%), els podem considerar supervivents o restaurats, per exemple el carrer de Cadirers, Flasaders (*sic*), Mare Vella o Transits, escrits amb exactesa ortogràfica o amb prou aproximació. En podríem comptar nou (3%) lleugerament modificats o desfigurats i 59 (19%) traduïts: En Neus ha donat *Nieves*; Hostal de la Nau, *Nave*; Asonadors, *Zurradores*; Apuntadors, *Tundidores*; Manyans, *Cerrajeros*: no sempre la translació ha estat encertada...

Fet i fet, ha estat més greu la substitució, sobretot si ens adonem que fou duta a terme en nom de la cultura o del patriotisme. Són 141 noms (45%), gairebé la meitat, i la mania substitutòria s'encarnissà especialment en el nucli menestral de la vella ciutat. Sembla que un dels principals culpables fou l'historiador Vicent Boix (el seu propi nom, supose que pòstumament, també va servir per a eliminar el carrer de l'Aiguardent!) que, com a cronista de la ciutat, hi tingué llarga mà. Entre el garbuix de rètols, gairebé tots forasters, hi ha una mica de tot: evocacions "patriòtiques" hispàniques com Numancia, Ercilla, Tetuán, Viriato, Recaredo; o literàries castellanes com Arolas (ex-escolapi com Boix), Moratín, Samaniego, Zurita, Quevedo o Jovellanos; personatges glorificats per la historiografia romàntica com Padilla i Maldonado, al costat de Cisneros o Aparisi y Guijarro o l'Arzobispo Mayoral o Murillo. És clar que també trobem personatges autòctons: Luis Vives (escapçat del Joan autèntic), Roger de Flor, Escolano, Ribera, Vinatea, Lauria o Pintor Domingo. En segle i mig s'ha esdevingut moltes coses!, però el nomenclàtor urbà sempre s'ha empobrit.

Així i tot, *don* Vicent Boix tenia els seus escrúpols. "Los nombres de nuestras calles ó se hallan muchos escritos con mala ortografía valenciana, ó aparecen menos regulares todavía, despues que se ha intentado castellanizarlos. Así que hay una verdadera confusion de azulejos que, por regla general, deben variarlos; procurando no desnaturalizar su denominacion, aun cuando la junta central de estadística, que no puede conocer todas las localidades, obligue á que se escriban en castellano

palabras que son intraducibles” (I, 1862: 203-204). Tot un diagnòstic que ni ell, ni tan sols d’altres més acentrats renaixentistes no van aplicar.

Bibliografia

- ALMELLA, F. (1960): “Nombre de calles y plazas”. *Feriario*, València (tirada a part). 40 pp.
- BOIX, Vicente (1862-63): *Valencia histórica y topográfica. Relación de sus calles, plazas y puertas*. València: J. Rius. 2 toms. xxvi + 373 + 285 pp.
- CARBONERES, Manuel (1873): *Nomenclator de las puertas, calles y plazas de Valencia*. València: El Avisador Valenciano. VII + 160 pp.
- FAUS, Alfredo (1990): “Teoría y práctica cartográficas en la València preilustrada (1681-1744)”, *Cuadernos de Geografía* (València), 48, 183-202.
- NAVARRO, Carmel (1887): *Constantino Llompart. Valencia antigua y moderna. Guía de forasteros*. València: P. Aguilar. 672 pp. (ex. imcomplet).
- ORELLANA, Marcos Antonio de (1923-24): *Valencia antigua y moderna*. València: Acción Bibliográfica Valenciana. XXIX + 665 + 704 pp. en dos volums.
- ROSSELLÓ, Vicenç M. (1975): “Els criteris toponòmics al Mapa de Mallorca del Cardenal Despuig (1785). El litoral”. *Homenaje al Dr. Juan Reglà*. València: Universitat. Vol. II, pp. 119-131.
- ROSSELLÓ, Vicenç M. et al. (1990): *Les vistes valencianes d’Anthonie van den Wijngaerde [1563]*. València: Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. 363 pp.
- TABERNER, F. (1984): “El plano del padre Tosca grabado per José Fortea. Consideraciones en torno a la fecha de su impresión”, *Rev. C.O.A.* (Colegio Oficial de Aparejadores de Valencia), II, 3, 18-20.

Apèndix: Llista alfabètica dels topònims classificats

nom al plànol de Tosca	quadricula	ortografia moderna	1862-63	correspondència actual
------------------------	------------	--------------------	---------	------------------------

* desaparegut

1. a) Cognoms

c. de les Abadies	16	carrer dels Badies? o Abadies	Viciana	Viciana
Pf. de Agramunt	4	plaça d'Agramunt	San Carlos	*
c. dels Aguilons	15	carrer dels Aguilons	Barón de Petrés	Barón de Peirés
c. de Almúnia	9	carrer d'Almúnia (mossèn Almúnia, segle XV)	Avellanas	Avellanas
c. dels alpons	4	carrer dels Alponis?	Jabonería Nueva	Rafol
c. de Bayones	11	carrer de Baiones	Frigola	Frigola
c. de M Beneyto	10	carrer de Mossen Beneito	Calatrava	Calatrava
c. de en blanc	9	carrer d'en blanc	En Blanc	En Blanch
c. de bon infant	17	carrer de Borinfant	Fos	Fos
c. de en Borràs	11	carrer d'en Borràs	Sagrario de Santa Cruz	En Borràs
c. de en Bort	9	carrer d'en Bord	En Bort	*(La Paz)
Devallada de Burguerins	10	davallada de Burguerins	Burgerins	Burgerins
c. de en Carabassins	4	carrer d'en Carabassins	Milagro de S. Vicente	Padilla
c. de Carrasquer	11	carrer de Carrasquer	Carrasquet	Carrasquer
c. de Carrozos	9	carrer de Carrossos	Horno del Vidrio	Aparisi y Guijarro
c. de Castelvins	9	carrer de Castellvins	Ave. Maria	Castelvins
c. de Catalans	16	carrer de Catalans	Samaniego	Samaniego
Pf. de Cavanilles	9	plaça de Cavanilles		
C. de en cendra	11	carrer d'en Cendra	En Cendra	En Sendra

c. de Centelles	10-16	carrer de Centelles	Catalans	Samaniego
c. de Chorruta	9-10	carrer de Jorruita	Victoria	Vitoria
c. de Clarachet	4	carrer de Claraget	En Fontana/Gombau	Clarachet
c. de Colomer	11	carrer de Colomer		Colomer
c. de en Conejero	5	carrer d'en Conejero	Monjas del Pie de la Cruz	Pie de la Cruz
c. de Conilles	10	carrer de Conilles	Conejos?	*
c. de Crespins	16	carrer de Crespins	Crespins	Crespins
Pt. de Crespins	16	plaça de Crespins	Crespins	Cruilles
c. de en Cruilles	17	carrer d'en Cruilles	Cruilles	*
C. de Cubells	4	carrer de Cubells	Cubells	
c. de les Dances	10	carrer dels Dances	Danzas	Danzas
c. de D. March Antoni	4	carrer de don Marc-Antoni	Higuera	Huesca?
Pla. de Don Roger Pallas	16	plaça de don Roger Pallàs	Llopis	Conde de Carlet
c. de Estarlich	9	carrer d'Estarlic o Esterlic	Vestuario	Vestuario
c. dels Exarchs	11	carrer dels Exarcs	Eixarchs	Eixarchs
C. de Falcons	4	carrer dels Falcons	Falcons	Falcons
c. de Figueroles	3-4	carrer de Figueroles	Centelles	(Periodista Azzati)
c. de en Filasa	4	carrer d'en Filassa	Grabador Selma	Grabador Selma
c. de Flors?	9	carrer de Flors		
Patis de Frigola	5	patis de Frigola	Patis de Frigola	Frigola
c. de en Fuster	10	carrer d'en Fuster	*	*
c. de en Garrigues	4	carrer d'en Garrigues	Garrigues	Garrigues
C. de en Gil	4	carrer d'en Gil	San Gil	En Gil
c. de en Gual	4	carrer d'en Gual		
c. de Jofrens	10	carrer de Jofrens (sg. Jofré)	Chofrens	Jofrens
Pt. de na Jordana	17	plaça de na Jordana	Jordana	Jordana
c. de en Junqueres	17	carrer d'en Junqueres	Figuera?	
C. de en Lop	3	carrer d'en Llop	Llop	En Llop

Pl. ^a de Marrades	9	plaça de Marrades	Mascons?	
c. de Medines	9	carrer de Medines	Medines	Medines
C. de Moret	17	carrer de Moret	Moret	Moret
c. de Mosen Sahera	2-3	carrer de Mossèn Saera	Palmera/Huerto de los Sastres	Pamera
Plaça de Mosen Sorell	11	plaça de Mossèn Sorell	Mosen Sorell	Mossèn Sorell
C. de Palomar	11	carrer de Palomar	Pastor	Palomar
c. de Pardo	4	carreró de Pardo	En Pardo	En Pardo
Pl. ^a de Peñaroiga	9	plaça de Pena-roja	Pelota	
c. de Pere el Forjador	4	carrer de Pere el Forjador	Beata	Beata
C. de Pere de Llopis	16	carrer de Pere en Llopis	Unión	Unión (Rodrigo Botet)
Pl. ^a de Pero Maça?	3	plaça de Pero Maça	*	
Pl. ^a de Perellos	10	Plaça de Perellós		
les Pujades?	9			
C. de en Ramon Joan	4	carrer d'en Ramon Joan	Ramón Juan	
c. de Ribelles	9	carrer de Ribelles	Luis Vives	Luis Vives
c. de en Roda	17	carrer d'en Roda	Roda	En Roda
Pl. ^a de Roma	11	plaça de Romà, o Roma	Rocas?	
c. de na Rovella	4	carrer de na Rovella		
c. de en Sala	9	carrer d'en Sala	Ensala(da)	En Sala
c. de en Sans	4	carrer d'en Sanç	En Sanz	En Sanz
Pl. ^a de Solers	9	plaça de solers	Mascons?	
c. dels Thous +	15-16	carrer del Tous	Trinitarios	Trinitarios
c. ... Saposes	17		Gil Polo	Gil Polo
c. de Segarra	9	carrer de Segarra	Gascons	Gascons
c. de Sorolla	5	carrer de Sorolla	Sorolla	Sorolla
c. de Valeriola	11	carrer de Valeriola	Valeriola	Valeriola
c. de Vallesos	9	carrer de Vallesos	Vidal	Vidal

Pl. de Vicent Peris			Vicent Peris
c. de Vidals	4	plaça de Vicent Peris	*
Pl. de Vilarasa	9	carrer de Vidals	Cardona?
	9	plaça de Vila-rasa	Vilarrasa

1.b) Títols

c. del Almirant	15	carrer de l'Almirall	Sinarcas	Almirante
Pl. de Alpont	9	plaça d'Alpont o Alpuente	Mirasol	Mirasol
c. del Conde de Carlet	10	carrer del Comte de Carlet	Los Borja	Los Borja
Pl. del Conde de Concentaina	10-11	plaça del Comte de Concentaina	Correo	Correo Viejo
Pl. del Conde de Oliva	11	plaça del Comte d'Oliva	Conde de Buñol	Conde de Buñol
c. del Sr. de Naquera	10	carrer del Senyor de Naquera	Náquera	Náquera

1.c) Malnoms

c. de Angelicot	5	carrer d'Angelicot	Angelicot	Angelicot
c. de Arranca Pinos	5	carrer d'Arranca-pinos		(Ara Barri)
c. de la Fosina	4	carrer de na Fusina	Roger de Flor	Roger de Flor
c. de en Gall	9	carrer d'en Gall	En Gall	En Gall
c. de la Muda	4	carrer de la Muda	Victoria	Victoria
c. de en Neus	9	carrer d'en Neus	Nieves	Nieves
Portal del Coixo		portal del Coixo	Encarnación	Encarnación
c. de Roterros	17	carrer de Roterros	Roterros	Roterros

1.d) Referències ètniques i gentilicis

c. de Gitanos?	5	carrer de Gitanos	
Portal dels Jueus	8	portal dels Jueus	

Pl ^a . de Serrans	16	plaça de Serrans	Serranos	Serranos
Portal de Serrans	16-17	portal de Serrans	Portal de Serranos	Portal de Serranos
Pont de Serrans	17	pont de Serrans		
c. de Serrans	16	carrer de Serrans	Serranos	Serranos
Pujada del Toledano	10	pujada del Toledano	Subida del Toledano	Subida del Toledano
1.e) Personatges històrics				
Portal de Alibufat +	15	portal d'Ali-Bufat		
Portal del Cid	15	portal del Sit		
2.a) Hagiotopònims independents				
c. dels Angels	4	carrer dels Àngels	Angeles (Maldonado/ Jaboneria)	
c. dels Angels	11	carrer dels Àngels	Gigante(Zurradores/En Bou)	Santo Tomás
Plaça dels Apostols	10	plaça dels Apòstols	Virgen	Mare de Déu (Virgen)
Arraval de S. Guillem	16	arraval de Sant Guillem		
Hermita de S. Vicent Martir	13	ermita de Sant Vicent Màrtir		
82. CasadelMartiri de S. Vicent Martir	13	casa del Martiri de Sant Vicent Màrtir		
c. de Parais	8	carrer del Paradís?	Paraíso	
c. de la pietat	10-16	carrer de la Pietat	Peso de la Harina	Peso de la Harina
Pl ^a . de S. Ana	16	plaça de Santa Anna	Santa Ana	
c. de S. Carles	9	carrer de Sant Carles	Cruz Nueva	Cruz Nueva
Pl ^a . de S. Gil	16	plaça de Sant Gil	Cisneros	Cisneros
Pl ^a . de S. Jordi	9	plaça de Sant Jordi	San Jorge	

81. Casa de S. Luis Bertran	13	casa de Sant Lluís Bertran	
c. de D. Roch	17	carrer de Sant Roc	
Arraval de S. Vicent	4	raval de Sant Vicent	
Portal de S. Vicent	4	portal de Sant Vicent	
c. de S. Vicent	4	carrer de Sant Vicent	San Vicente
Torre de S ^a . Catalina	18	torre de Santa Catalina	
80. Casa de S. Vicent Ferrer	13	casa de Sant Vicent Ferrer	
53. La V. Maria...	13	(il·legible)	
c. de la Verge Maria de Gracia	4	carrer de la Verge Maria de Gràcia	Gracia
2. V. Maria dels Desamparats	13	la Verge Maria dels Desamparats	Ntra. Sra. de Gracia
2.b) Convents, ordes i col·legis			
35. Conv. de Belem	13	convent de Betlem	
23. Convent del Carne	13	convent del Carne	
Plaça del Carne	17	plaça del Carne	Museo
31. Casa professa de la Companya de Jesus	13	Casa professa de la Companyia de Jesús	Carmen
61. Seminari de la Companya de Jesús	13	Seminari de la Comanyia de Jesús	
19. Convent de la Corona	13	convent de la Corona	
Portal de la Corona	12	portal de la Corona	
49. Conv. de Corpus Christi	13	convent del Corpus Christi	
46. Conv. de la Encarnació	13	convent de l'Encarnació	
Portal de la Encarnació	..	portal de l'Encarnació	
Conv. de la Esperança	13	convent de l'Esperança	
c. de Frases	4	carrer de(is) Frases	
37. Conv. de Jerusalem	13	convent de Jerusalem	Valldecrist
Convent de Jesus	13	convent de Jesús	Valldecrist